

lone star

ZDA 137 minut

režija John Sayles **scenarij** John Sayles **fotografija** Stuart Dryburgh **glasba** Mason Daring
montaža John Sayles **igrajo** Chris Cooper, Kris Kristofferson, Joe Morton, Elizabeth Peña,
Matthew McConaughey, Miriam Colon, Frances McDormand, Ron Canada, Clifton James

John Sayles je velik režiser, eden večjih med sodobniki. Problem je – med širšim občinstvom – precejšnje nepoznavanje njegovega opusa in povsem mirno lahko zatrdimo, da je eden najbolj spregledanih "velikih" sodobnih avtorjev, kar ga uvršča v krog Sama Fullerja, Budda Boetticherja, Josepha H. Lewisa, Edgarja G. Ulmerja in ostalih, ki so podobno usodo doživljali v petdesetih in šestdesetih. John Sayles je preveč inteligenten in preveč brezkompromisen, da bi v Hollywoodu zaživel v vsem sijaju. **Lone Star** je njegov deseti celovečerec, kar nemara pove dovolj. Saylesa bi na prvi pogled zlahka zamenjali za evropskega režiserja; njegovi filmi so zelo dolgi in zelo zelo počasni. "Avtorski", Sayles je reden scenarist svojih filmov (le dva je posnel po poprejšnji predlogi) in sam svoj montažer, česar danes pravzaprav ne srečamo več. Možakar si zna vzeti čas. 130, 135 minut je pri njem minimum. Sam se ima za pripovedovalca zgodb, *storytellerja*. Nedvomno je eden večjih, mojster "večkanalnega" pripovedovanja, ki gledalca z zapleteno dramaturško strukturo vedno postavi v nelagodno pozicijo. Z drugimi besedami, filme Johna Saylesa si je dobro ogledati večkrat, tudi zaradi mojstrske karakterizacije; tu se lahko z njim meri le kak Mike Leigh, s to razliko, da Sayles ne želi biti analitično intelektualen, ironičen, ciničen – skratka bombastičen – kar se "dogaja" sicer odličnemu Angležu, temveč – konkretno v **Lone Star** – ostaja zvest svojemu preprostemu, ruralnemu, kavbojskemu jeziku. Sayles želi povedati zgodbo, sicer zapleteno, nenehoma preskakujoče, a vendarle linearno, kakor vелеva kronologija glavnega dogajanja. Ne, Sayles ne snema mojstrov, daleč od tega, temveč male-velike filme.

Dolge, počasne, toda kdor zdrži – pridobi.

Lone Star pripoveduje o šerifu Samu Deedsu (Cooper), ki v puščavi ob mehiško-ameriški meji po naključju najde kosti nekdanjega skorumpiranega – in izgnanega – a očitno umorjenega šerifa Wada (Kristofferson). Skozi raziskovanje potencialno še živega storilca (zločin se je zgodil pred tridesetimi leti), pride na plan preteklost, mestoma pripovedovana v *flash-backu*, toda poglavitno vlogo igra breme podzvesti. Tu začne mleti Saylesov genialni dramaturški stroj, na plano pridejo vse živali, vsi negativci, pozitivci, za katere nihče ni vedel, da sploh obstajajo. Sayles je pravi mali etnolog, njegovi filmi so bili nemalokrat videti kot središče sveta – skorajda kot dokumentarci; kot bi v en kader stlačil posnetke s štirih koncev sveta. V **Lone Star** je ravno obratno: dogajanje je v resnici postavljeno na sečišču, prelomnico med dvema svetovoma, Mehiko in Teksasom. A ta svet – kot pravi tudi sam – je kljub očitnim notranjim nasprotjem videti na obeh straneh enak. Tako rekoč identičen. Obe obmejni mesti sta tako rekoč zlit v eno, med seboj imata več skupnega kot s katerim koli drugim mestom znotraj svoje države. Na obeh straneh slišiš isto glasbo, isti jezik – tako angleščino kot španščino – "uradna" valuta so tako dolarji kot pesosi itd. Toda česar ne vidiš, se pa še kako razlikuje, je odnos – med spoli, družbenimi razredi, rasami. Svoj novi film bi lahko spet naslovil **City of Hope**, mesto upanja, kar pa tukaj ne bi zvenelo ironično, kot pri filmu iz leta 1991. Sayles tokrat namreč ne išče upanja in zdi se, da tudi iskanje morilca ni njegova prvenstvena obsesija. Iskanje storilca pri Saylesu nikoli ni bil navaden *whodunit*, zgodi se celo, da osumljenec postane povsem drugotnega pomena, stranska zvezda, ja, statist, v prvo linijo pa stopijo obstranci in njihove zgodbe. Kot rečeno, Sayles je *storyteller* in ne detektiv, ne zanima ga zgodba storilca, temveč zgodba tistih, ki bi utegnili pokazati na storilca, tistih, ki pripovedujejo zgodbe. *Whoshowedit*. Sayles bi bil v resničnem življenju zanič detektiv in obupen tožilec. Zato pa pripoveduje zgodbe.

Simon Popek

Kris Kristofferson

